

Тигугъэ тыфэкю, тIЭ зэкIЭдзагъэу тэпсэу!

тызэкъотмэ – тыльэш!

Адыгэ Голос адыга

Макъ

1923-рэ ильсын
гээтхапэм
къышгъэжъэу къыдэкы

№ 182 (22391)

2021-рэ ильэс

ШЭМБЭТ

ЧЬЭПЫОГЬУМ и 2

ОСЭ ГЬЭНЭФАГЬЭ ИЭП

Къыхэтэутыгъэхэр ыкы
нэмэки къэбархэр
тисайт ижүүгьотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республиком и Правительствэ игъээст

Чьэпыогьум и 5-р — Адыгэ Республикэр зызэхашгъэ Мад

Адыгэ Республикэм щыпсэухэй лытэнэгъэ
зыфэтшыхэрэр!
ТичыпIэгьу льапIэхэр!

Адыгеймкэ мэхъанэшко зиэ ышынным, инвестициехэр нахьын мэфэкI льапIэм — Адыгэ Республиком зызэхашгъэр ильэс 30 зэрэхурэм фэшI тышыуфэгушо!

Урысыем хэхъэрэ республике статус илэ зэрэхурэм Адыгейр

тиреспубликом хэхъоныгъэ зэришыцтэр пешшорыгъэшшэу къэзигъэнэфэгъэ хуягъэ-шэгъэ инэу ар хуягъэ. Урысыем адре ишьольырхэм яхэхэм афээд фитынныгъэхэр зыгъотыгъэ тиреджүүлэхэд амал илэ хуягъэ хэгъэгум ипажхэм занкIэу адэлэхжэнэу, бюджетыр рихууханэу, мэхъанэшко зиэ проектхэм къэшакло афэхүүнэу.

Республиком исхэр зэрээж, Урысыем и Президентээ и Президентээ и Правительствэр ялпыгы- гъэгээхэр зыгъотыгъэ тиреджүүлэхэд итэу непэ хэхъоныгъэ ешы. Ти Президентэу Владимир Путином

кыгыненэфэгъэ шийрэлхэрхэгээ хэхъагээ хэльэу тэгээцакэ, мэхъанэшко зиэ проектхэм пхырын эзчилж.

Республиком псынкэу социальна-экономикэ хэхъоныгъэ шийрэлхэрхэгээ хэльэу тэгээцакэ, мэхъанэшко зиэ проектхэм пхырын эзчилж.

АР-м и Лышхъэу, Урысые политикэ партиеу «Единэ Россиси» и Секретарэу КъумпIыл Мурат АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Ильэс щэкIымкIэ тинеп

Ильэс 30-кIэ узэкIэлбэжьмэ агъэпсыгъэ Адыгэ Республикэм непэ ылтээ пытэу тет, хэхъоныгъэхэр ышыхээ ылпекI льэкIуатэ. Шьольырым ишыIэкI-псэукIэ зыпкы игъэуцогъэным яхьышко хэль ильэс зэкIэлбэжьхэмээр республиком пэщэнэгъэ дызэшьхэгъэхэмэрэ цыфуу мыш щыпсэухэрэмэрэ яло зэрэхэлдэй, зэгурьоныгъэ ыкы зыкыныгъэ азыфагу зэрильм. Урысыем къыцырахьыжъэрэ Ioххэм республиker чанэу ахэлжээ, нэмэки шьольырхэм ягъэшшагъэу къэгъэлэгъоныбэхэмкэ пэрытхэм ахэт.

УФ-м и Президентэу Владимир Путином КъумпIыл Мурат бэмышэу дыригъэ зэлукIэгъум къэралыгъом ипащэ республиком щыкIэбэрхэм осешуу къащыфишыгъ, федеральнэ Iепыгэгүр зихэкIыпIеу щыт гумэкIыгъохэри дэгээзэжыгъэ зэрэхуутхэр хигъэунэфыкыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу КъумпIыл Мурат экономикэм хэхъоныгъэ ышынным, цыфхэм ягумэкIыгъохэр зэхэфыгъэнхэм, ахэм Iепыгэгүр афэхуутгэнхэм, социальна Iофыгъохэр зэшохыгъэнхэм ежь ышхъэкIэ ынааэ атет.

Социальна хьытуу, нэмэки зэпхыныгъэ амал пстэури кызыфигъэфедээ зэшохыгъэ хуягъэри, гүхэлхэри, щыкIагъэу щылхэри цыфхэм альгээлэс. Лъэлоу кызфатхыхэрэр, гүкэлкэу къахыхэрэр ельзэгъух, иоффшэн кызыцдэлдэлтэх. Республиком щыпсэухэрэм а пстэури къагурээ, зэхашыкы.

Адыгейр ылпекI льыкIотэнэмкэ амалышихэр зэрилхэр КъумпIыл Мурат ренэу кыкIегъэтхы. Федеральнэ гупчэм зэгурьоныгъэ дырягэу Ioфдашэнэр министерствэхэм пшьэрэиль шхыхаэу къафгээцуу. Экономикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм, социальна мэхъанэ зиэ Iофыгъохэр зэшохыгъэн-

хэм, шуагъэ къэзытырэ льэпкь проектхэр, къэралыгъо ыкы республике программэхэр щыIэнэгъэм щыпхырышыгъэнхэр мэхъанэшко зиэ льэнэкью къегъэнэфа.

Экономикэмкэ республиком икъэгъэлэгъонхэр нахьышуу мэхъу. 2020-рэ ильэсийм Адыгейим изэхэубытэгэе бюджет ихахъохэр сомэ миллиард 35-рэ миллион 309-м нэсигъ, ыгэрэ ильэсийм егээшгээмэ, ар процент 25-кIэ нахьыб. Хъардххэр сомэ миллиард 36-рэ мэхъу. Республике бюджетын ихахъохэр процент 28-кIэ нахьыб хуягъэ ыкы сомэ миллиард 31,2-м ехъугъ, хъардххэр — сомэ миллиард 31,9-рэ.

БлэкIыгъэ ильэсийм агъэцкIэгъэ къэралыгъо программэ 22-мэ сомэ миллиард 31,3-рэ апэуагъэхагъ. Аш щыщэу сомэ миллиард 16,1-м ехъур республике бюджетын къыхэхыгъ. Лъэпкь проектхэм ягъэцкIэн тэфагъэр сомэ миллиарди 4,5-рэ мэхъу.

Адыгейим ипсэулэхэр нах кIэракIэ зэрэхуутгъэхэр, псэолъакIэхэр къызэрэдэуцагъэхэр, бэхэм гъэцкIэжынхэр зэрэшыкIагъэхэр республиком щыпсэухэрэм ямызакью, хъакIэу къакIохээрими альгээу. Лъэпкь проектхэм яшуагъэкэ мы аужуураа уахтэм бэдээ зэшуахыгъэр: псауныгъэр къеуухумэгъэнхэм икъулыкью, гэсэнгъээм, культурэм, спортын япсэолъакIэхэр къалэхэм ыкы къуаджэхэм къадэуцагъэх, тюгукIэхэр ашыгъэх ыкы агъэцкIэжыгъэх, унэгъо ныбжыкIэхэм Iепыгэгэу арагъэгъотыгъ, щагухэр ыкы общественнэ чыпIэхэр зэтэргээпсихагъэх... Промышленнэ къыдэгъэкынхэм индекс проценти 108-м кIэхагъ. Къыблэ федеральна шьольырым исубъектхэр пштэмэ, мы къэгъэлэгъонымкэ Адыгейим пэртнитгэе ыыгъ. Ежь республиком ифедэхэм яхахо проценти 136-м нэсигъ.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

Адыгейм инепэрэ ѹыIакIэ зэтеуционым, гъехъагъэхэу ышIыхэрэм къафэкIоным лъапсэ фэзыиIыгъэхэр ильэс зэкIэлтыкIохэм ипещагъэхэу Джарымэ Аслын, Шъэумэн Хъазрэт, ТхъакIуущынэ Аслын. КъумпIыл Мурат мы Iофыр лъегъекIутэ, лъэхъаным диштэу IофшIэнир егъэпсы.

Ары лъапсэр зыгъэпытагъэр. Краснодар краим тыкъыхэкъыжъи республикэу — шъолъыр шъхъафитэу — тызэрэхъужъыгъэр лъэбэкъу тэрэзыгъ. Къэралыгъо гъэпсыкъэм итамыгъэхъу быракъыр, гербыр, гимныр

зэпэуцуныгъэр къебækIеу щытыгъ. Алеу тштэгъягъэр къэралыгъо быракъыр арыгъе. Адыгэмэ яльэпкь быракъ республикэм икъэралыгъо быракъеу ядгъэштэным пае Санкт-Петербург геральдическэ комиссием лыкхлохэр дгъэкюгъягъех. Лъэпкь быракъым итепльэ ухзэлбэжы, зэблэпхъужы зэрэмыхъуштым иунашьо ашт къыгъэнэфагъ. НэмыкI цыиф лъэпкьеу Адыгейим щыпсэухэрэм яфитынгъэхэр къыдыхъэльтигъе хъунхэм пае, Джарымэ Аслъан кызызрахильхъагъэмкIэ, Урысые Федерации им ыкIи Адыгэ Республиком якъэралыгъо быракхэр йофхъабзэхэм язэхэшэн къащизэдыхчахыххээ ашынхуу иунашьо аштэгъагъ. Ильэси 160-рэ зыныбжь адыгэг лъэпкь быракъыр джащ фэдэу къэралыгъо шапхъэ пыльэу пчэгум къиуционхуу хъугъэ. Кытдэхъуугъэмэ ар зэу ашыц. Гербымрэ гимнымрэ зэнэкъокъу хэмпхъяа тштэгъагъ.

Адыгейр, нэмүк! шьольыр
цыкликхэм афэдэу, зыхахъэшты-
гы субъектым алэрэм ахэтэу
ицхын ижилтэй. Красивы

краим ипащэштыгъэу Николай Кондратенкэр краим ителевидениекэ къэгущылээ ашыгъум къыхигъэшыгъагь — ижъырэ ллэшэгъухэм къащегъэжъагьэу зичыгу щыпсэурэ адыгэхэм шъхъафит субъект ялэнүр къазэраторфэрэр, титарихъ аш фэдэ фитынгъэ къызэрэтитырэр. Адыгэ автоном хэкум пащэ фэхъуягъэгъэ Хъахъурэтэ Шыхъанчэрье краим иадминистрацие зычIэт унэм къыпэгуль скверым щагъэтыльжыгъагь, мыжъосыни тырагъэуцогъагь. Репрессиехэм яльэхъан нэпэ-еppль мыжъосыныр Iуахыжынэу хъуягъагьэ. Джы ар икIэрыкIэу зэтырагъэуцожынэу, тарихъ хэукъоныгъэхэр дагъэзыжынхэу краим илэшхъэтетхэм за-фэгъэзэгъэн фае. Пышэ шольыррэ Адыгейимрэ зэфыщытыкIэ, зэпхыныгъэ дахэхэр азы-фагу ильянхэм ищылэнгъэ аш фильтрэжъагь. Лъэпкъыр ыпекIэ лъыкIотэнным пае тарихъыр зыщыбъгъэгъупшэ хъуштэп, аш идесэхэм акъылыгъэ ахэпхын фае.

**Адэгүүчүүлэгч
ТЭУ Замир.**

ЛъЭПКЪЫМ ҮЛЬЯПСЭ МЭПЫТЭ

Адыгэ Республикаем къыдэхъугъэ лъэныкъоу непэ фэдэ мафэм зыц|э къеп|он фаер |эк|ыбым щы|э тильэпкъэгъухэм ащыщэу зихэку къэзыгъэзэжьы зыш|онигъохэм аш фэдэ амал къызэраритыгъэр ары.

Республикәр зытие илтес 30-м тильәпкәзгү нәбгыре 2000-м фәдиз Адыгеим къэклоҗыгъ, тиңци хъужыгъэх, лъапсэр щадзыжыгъ. Цэй Ибрахимә иунагъо Косовэ къиктыхъи Адыгеим къэзыгъэзжыгъэхэм ашыц, тильәпкәзгү заом къыхэктижыгъэхэм Мәфәхъаблэ псәуплә афәхъугъ. Ибрахимә ишхъэгъусәү Айетэ албан лъепкыым щыц нахь мышәми, илахъыл-благъэхэм апәчыжъэ хъуным темыциныхъэу, ишхъэгъусә зыщыц лъәпкыым ихкужъ къыдәклюжыгъ. 2017-рә ильясым Цэй Ибрахимә хәкум идунаш щихъожыгъ. Ау аш ылпеклә икләлитфи Адыгеим унагъохэр зэрэ-

щашыгъэр, ахэм къакъэхъухъэгъэ
сабыйхъэр къылъэгъужынэу
Ибрахымэ ипъо ифагъ.

ыбрайхимэ и бүтээхэдээ. Ишхъязыкъэй Ирфан янэ кээрэс, пэсөлтээш. Ишхъэгчийн Саид Кушумэ ашыц, кэллигчилүүрээ зы шишьеэрээ агуулж. Аш кынкэльтийнкорэм цыцээр Ирсан. Ильяс 30 хувьтэй аар Германийн щэлчүүлийн щэлажье, исэнххяаткээ инженер. Ишхъэгчийн Светланэ Алджигырынэ яхь. Ахэмийн кэллигчилүүрээ зы шишьеэрээ зэдьриялж. Ящэнэрэ көр Ирхан. Адыгэ Республике клиническэ сымэджэшным врач-травматолог-ортопедэу юф щешээ. Ишхъэгчийн Фатимэ Цуамыкъомэ ашыц. Ирхан ынч кынкырэр Имэр. Ишхъэгчийн Краснодар ыкчи ткюш Республике аашападзэжын альэкйин амал къаратыгъягь. Аш фэдэхэдэн амалхэр кызызэрэтпэгъо-кыгъягъэхэм ишэххэе анахь льагэу сэ сэлчилж. Кызызсыгъээжийн гурьт еджаплэм джыри сынчдэжжэнэу щытыгь. Адыгэ Республике гимназирем сыйчэхъяжыгъягь. Я 10-рэ классын сыйчеджээзээ Ыспылагын курсхэр еджаплэм кыыдэссыухыжыгъагъягъэх. Лев Толстоим и «Война и мир» еджэхэ зэхжүүм, сэ ашыгын сферукочыщтыгъягъэр Александрын

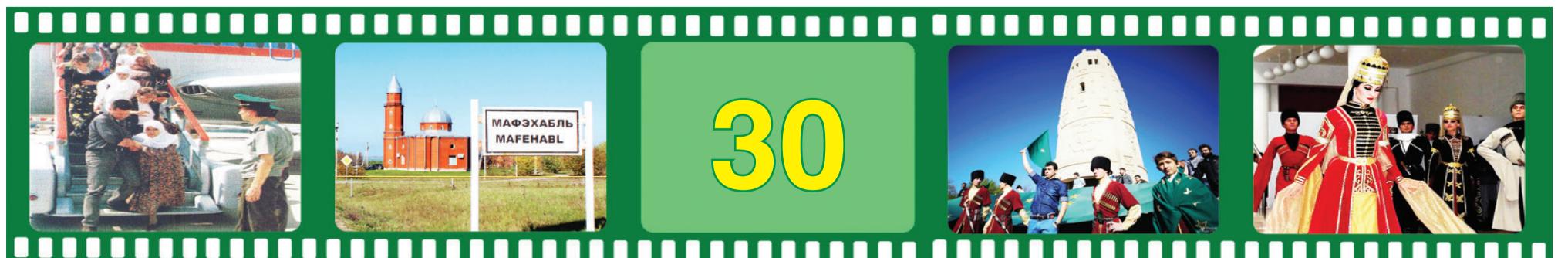
сандр Пушкиным испытывал «Золотая рыбка». Нэужым саклэхъяжыгъагь». Махъер игукъэ-кыжыхэм къагъэшхи. Арапыб-

штыгъэх, арышь, а пчагъэхэм къафэд-
гъэзэжынэу, тыбэгъожынэу
сэгүгъэ!» — Махъер ишыгпкъэу
къэгущыэ.

кылжаком кыагасычы. Араның зэмкә, индженлызыбаземкә кілеэгъеджэд сэнхөтапыр аш зеринъетыжыгъ. Ау ашқа 10ф ышінену хұгульғеп, ышнахыжъеу Имэр зэхищәгъе унәе хызыметым хәттәу Махъер мәлажъе. Ышнахыжъхәр иупчіжъетүх, ищысәтхеппіләх, шъхъәгъусау афәхъұтъехәри зәтурәлох. Ягуашыу Айтә адыгабзекіә ахәм адәгүштыә, пхъумә афәдәу япты. Албан 1ахыләу иләхәм афәзәшымә, зәрапчыжъемкә кігъожымә тызкіләупчіем, иджәуап зәрәштхъәнихыгъем, зәрәштыпкъем теджәнджешыгъеп: «Мыр — сишихъәгъуса ихәкужъ, сикъорәльфхәр зыщищ лъәпкъым ихәку кызызәрәштыхъутъехәм сегъәгушо, ар насыптыгъ». Янә кыыгосау щысыгъе Махъер сиупчіә фәсәгъазә: «Хәкум кызызшыогъезәжым нәбгыре тхъапш шъухұщтыгъа ықли джы унағом исым ипчагъе сый фәдиза?» Хұульфыгъе ныбжыкіем джәуап къетыжы: «Тызәрәхъущыгъэр — нәбгырибл — тянәре тятәрә, зәшифтфырә. Джыдәдәм тызәрәхъурәр нәб-

Мамыр щылақтә уиләу уихәку ушыпсәуным, сабыйхәр щыппүнхәм, лъәпкъ хабзәхәр щызеп-пхъланхәм нахь тхъагъо зыпари щыләп. Унәгъо джәнныкъом кіләрысхәу сабыеу плакъом кынкіләхъұтъехәрәр альә пытәу шытеуцоштыхъ. Хәкужым фырялә шулульәгъум куачілә, пъерет къареты, лъапсәр пытәу щадзыжыбы. Цәймә яунағо зыщыпсәурә Мәфәхъаблә унәу щырыләм пәулеу чыгум пхъәшшхъә-мышъхъә чыыгхәр, хәттерыкіләр кыншашъәкіыхъ, мәлажъе, мәшхәжъыхъ. Шу альәгъурә чыгур ләжыгъе бәгъуағъәкіә къятәжыбы. Непе Мәфәхъаблә къэралыгъо зәфәшшхъафхәм — Югославием, Тыркуем, Иорданием, Израиль, Шам, Америкәм, Норвегием къарыкыжы кытххәхъажыгъе тильепкъәгъухәм псәупіә афәхъугъ, ыңғә кынгъашшыпкъәжъеу Адыгеим ичыләхәм ясатырә пытәу кыыхауциагъ. Хәкур псәупләкіә хәзынхыжыләрәм япчагъе хахъо къес лъәпкъым ылъапсә нахь пытә мәхъужыбы!

ХВУЖЫ!
ТЭУ ЗАМИР.

Районхэм, къалэхэм яамалхэм ахэхъо

Мыекъуапэ

*Мы аужыре ильэсхэм рес-
публикаем икъэлэ шъхьаэ
нахь къэракъэ, уышысункъэ
Иэрифэгъу хъугъэ.*

Лъэпкъ проектхэм, къэралыгъо ыкъи шъольыр программхэм яшуагъэкъе. Мыекъуапэ псөольякъехэр къыдэуцуагъех, бэхэм гъэцекъежынхэр ашыкъуагъех, медицинэм, гъэсэнгъэм, культурэм иучреждениехэм яшыкъигъэ пстэур арагъэгъотыг.

Иэрифэгъу къэлэ щылакъэр гъэпсыгъэнэм ипрограммэ юф зишлээм къыщыублагъэу Мыекъуапэ ишагу 129-рэ ыкъи зыгъэспэфылэ чыплэ 13 зэтэргэгъэпсихъагъех.

Лъэпкъ проектхэм «Гъэсэнгъэм», «Демографиэм» яшуагъэкъе гъэсэнгъэм иучреждениякъехэр мышщагъэпсих, мылькушхо апэуагъахъе.

Джащ фэдэу еджапъехэм, къэлэцыкъу ыгыпъехэм яматериальнэ-техническэ зытет гъэцкъэжыгъэнэм мэхъанэшхо раты. Урысъем и Президентэу Владимир Путиним УФ-м и Правительствэ, шъольырхэм пшъерьль къафишыгъ еджапъехэм игъэктотыгъе гъэцкъэжынхэр яшылгэгъэнэм исоциальне программэ къагъэхъазырынэу.

Псауныгъэр къэухумэгъэнэм исистемэ пштэмэ, мы аужыре уахтэм республикэм икъэлэ шъхьаэ хэхъоныгъэшүхэр зэришыгъэхэр нафе. Учреждениякъехэр зэрашынхэрэм dakloy, ахэр зэтэргэгъэпсихъэх, агъэцкъэжых, яшыкъигъэ оборудованиеир алэклигъахъе.

Лъэпкъ проектэу «Щынэйончэ ыкъи шэпхъэшүхэм адиштэрэ автомобиль гъогухэр» зыфилорэр анахь дэгъоу зыгъэцкъэрэ шъольырхэм Адыгейр ашыщ. Урысъем и Правительствэ илэпчэгъэнэм фонд къыхэгъигъэх ахьщ тедээ (сомэ миллион 225-рэ) республикэм къыфатуущыгъ.

2006-рэ ильэсым къыщыублагъэу унэгъо ныбжыкъехэм псэупъехэр ягъэгъотыгъэнэм фытегъэпсихъэгъэ программэм Мыекъуапэ юф щешэ. А уахтэм къыкъоцл къэралыгъо Иэпилэгъур унэгъо 1020-мэ алыкъагъ. Блэкъигъэ ильэз закъом мы лъэныкъом сомэ миллион 80 фэдиз пэуагъэхъагъ. Анахъеу анаэ атэргээтийн сабыибэ зээрихсэм. 2021-рэ ильэсым унэгъо ныбжыкъе 30-м ехүумэ псэуплэ амалэу ялэр нахьышуашын алъэкишт.

Мыекъуапэ тапэки хэхъоныгъэхэр ышынхэм, цыфхэм щылакъешу яэнэм республикэм ипащхэм, къэлэ администрацием анаэ тырагъэтишт.

мыкъуае къыщызэуахыгъ. Проектын игъэцкъиэн сомэ миллиони 143-рэ фэдиз пэуагъэхъагъ. Джащ фэдэу шэпхъэшүхэм адиштэрэ фельдшер-мамыку Иэзэпилэ Загъэпсыгъ. Аш нэмькъеу еджапъехэм, къэлэцыкъу ыгыпъехэм чыплэ пчъагъэу ялэм хэгъэхъогъэнэм республикэм ипащхэм мэхъанэшхо раты. Аш къыдыхэлтыгъаэ гъэсэнгъэм иучреждениякъехэр ашыгъэх, щылакъи эхэм псөольякъехэр къапашыгъагъех, бэхэм игъэкотыгъе гъэцкъэжынхэр ашыкъуагъех.

Федеральне программэу «Физисческэ культурэм ыкъи спортым хэхъоныгъэ ашынныр» зыфилорэм ишуагъэкъе мы аужыре ильэсхэм муниципалитетым спорт псөольякъехэр щашыгъех. Гүшүэлэ пае, шэпхъэшүхэм адиштэрэ ФОК-хэр Тэхъутэмийнхаарэ Инэмрэ къадэууагъех.

2019-рэ ильэсым Урысъем и Президентэу Владимир Путинир Адыгейим къызакъом, районым ит предприятиеу «Зеленый дом» зыфилорэм щылакъ, аш иоффшэн зэрээхищэрэм осешу фишишыгъ.

Мыекъопэ районыр

*Къэралыгъо программхэм
къадыхэлтыгъаэ Мыекъопэ районым проект
50-м ехъу щагъэцкъагъ,
ахэр социальнэ ыкъи инже-*

нернэ инфраструктурэм хэхъоныгъэ ашынным фытегъэпсихъагъех.

УФ-м и Президент илэпчэгъэнэ фонд къыхэгъэкъыгъе мылькумкъе къутырэу Северо-Восточные Сады дэт къэлэцыкъу ыгыпъилэрикъирэу зэтэргээпсихъажыгъ. Поселкэу Удобнэм чыплэ 240-рэ зилэ къэлэцыкъу ыгыпъилакъ щашыгъ. Джащ фэдэу псэупъехэм адэт культурэм иунэхэм игъэктотыгъе гъэцкъэжынхэр ашыкъуагъех, мы ильэсми а ювшэнэри лъагъэкъуатэ. Щагухэр ыкъи общественнэ чыплэхэр зэтэргээпсихъагъех. Лъэпкъ проектэу «Демографиэм» къыдыхэлтыгъаэу районым ипсэуплишмэ ФОК-хэр аашашых.

Мы аужыре ильэсхэм километрэ 60-м ехъу зикъыхэгъе газрыкъуапъехэр районым щашыгъях. Джащ фэдэу псыр, электричествэр псэупъехэм, псэуальхэм арашаллэх.

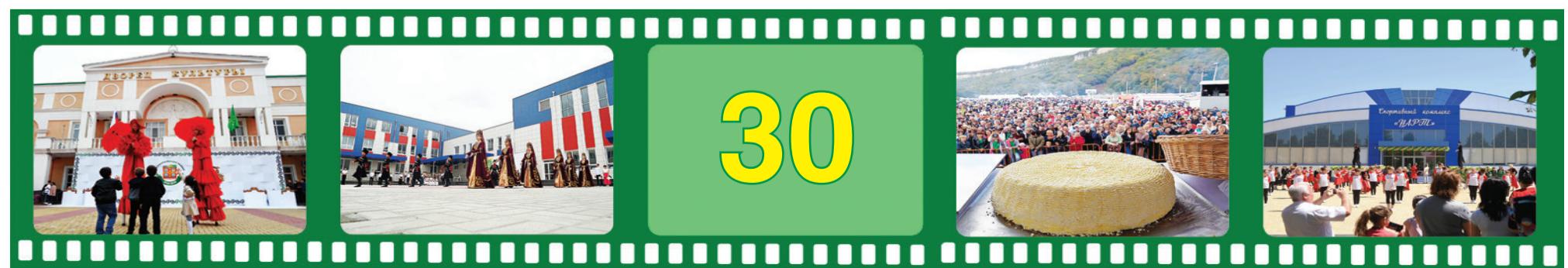
Зекъоным хэхъоныгъэ ышынхэм, инвестициихэм ахэгъэхъогъэнэм афэш мы аужыре ильэсхэм республикэм ипащхэм зэшшуахыгъэр бэ. Программэ зэфшъхъафхэм яшуагъэкъе зекъоным ипсэуальхэм якъурэ гъогухэр агъэцкъэжых, зэтэргээпсихъех. Аш даалоу Мыекъопэ районым икъушхъехэм зацзыгъэпсэфынэу къэкорэ хъакъехэм ячыагъе хэпшыкъеу нахьыбэхъигъе.

Муниципалитетыр зыдэшыс чыплээр дахэ, инвестициихэм хэппхъянкъе хъопсагъю. Ар къыдальтытээ Адыгейим ипащхэм ювшэнэри зэхашэ, районым хэхъоныгъэ ышынхэм, амалэу Iэкъелхэр ыгъэфедэнхэм анаэ тырагъэты.

Тэхъутэмийнхээ районыр

*Мы муниципалитетым ин-
вестициихэмкъэ, экономи-
кэм хэхъоныгъэ ышынхэм-
къэ, нэмькъи лъэныкъохэмкъи
амалыгъхэр Iэкъелхэр.*

Районхэм, къалэхэм яамалхэм ахэхъо

Адыгэхъал

Адыгэхъалэ иэкономикэ хэхъоныгъэшлухэр ешыих, предпринимательхэм Иэ-пышэгъу агъотынам, социальна ыкли коммунальна инфраструктурэм зиушъомбгъунам, Йофшэпнэшлэхэр чыпшэхэр нахьыбз

Хъунхэм альзынкъокъэ шиэрэиль инхэр зыфегъэуцужыхъ.

Республикэм ыкли къалэм япащхэм йофеу зэдашшэрэм ишшуагъэкэ Адыгэхъалэ итепльэ аужыре ильэситфым хэпшыкъеу зэхъокыгъе хугъе.

Проектэу «Кілэлэцъыкъу ыгыныгъэхэр — сабийхэм алай» зыфиорэмрэ лъэпкэ проектэу «Гъэсэнгъэмрэ» къадыхэлтыгъа 2020-рэ ильэсым кілэлэцъыкъу ыгынпэу «Нэбзый» зыфиору атлупшыгъэр нэбгырэ 240-мэ атэлтыгъа, федеральнэ бюджетмэ къадыхэгъа сомэ миллионон 168-рэ мин 216,2-рэ аш пэуухыагъ.

Физкультурэм зыщыпильхъеу ыкли псауныгъэр зыщызетыгъэуцожырэ комплексу Лъэцэр Хъазэрт ыцэ зыхырэр ашыгъ. Аш федеральнэ ахъщу сомэ миллион 46-рэ мин 404,9-рэ, шольыр ыкли чыпшэ бюджетхэм къадыхэгъа сомэ миллион 41-рэ мин 950,1-рэ пэуухыагъ. Комплексым къалэм игупчэ къедахъ.

Фэтэрыбэу зэхэт унхэм ящагхэм язэтегъэпсхъян 2018 — 2020-рэ ильэсхэм сомэ миллиони 115,1-рэ ехъу пстэумки Адыгэхъалэ пэуигъэхъагъ.

Лъэпкэ культурэм и Гупчэ дэжь агъэцэхъигъэ пло-

щадыр анахыбэу къэлэдэсхэр къызэкъуалэхэрэм ашыщ.

Къэлэ цыкъухэм иэрыфгъу щылааклэр ашыгъэпсыгъэмкъе проектихэм язэнэкъоюу Урысыем щызэхашагъа 2019-рэ ыкы 2021-рэ ильэсхэм Адыгэхъалэ теклоныгъэр къащидихъигъ.

Общественнэ чыпшэ загъэхъжым, кілэлэцъыкъу джэгупшэхэр, спорт площадкэ зэфэшхъафхэр зиэ парк дахэ къалэм илэ хугъе.

Квадратнэ метрэ мин 90-рэ фэдиз къызэлъызыбутире саугъэт зэхэтэу «Теклоныгъ» зыфиорэри умышшэхъынэу зэтегъэпсхъагъе хугъе.

«Лучшие муниципальные практики» зыфиорэ Урысые зэнэкъоюм ишшольыр едэгийгээ «Градостроительная политика» зыфиорэ лъэнэкъомкъе Адыгэхъалэ теклоныгъэр къыдихъигъ.

Къэлэ псеуплэ коим хэхъэрэ къутырэу Псэкүпсэ физкультурнэ комплексу щашырэм пэмычыжъеу общественнэ чыпшэ щагъэпсы. Аш федеральнэ бюджетмэ къыхэгъа сомэ миллионон 5, республикэ ыкы 5 къэлэ ахъщу сомэ мин 806,4-рэ пэуухыашт.

Джащ фэдэу къэлэдэсхэр къыхэлажъэхээ фэтэрыбэу зэхэт унхэм ящагу кілэлэцъыкъу джэгупшэхэр ашагъэпсхъигъэхъ.

2020-рэ ильэсым Адыгэхъалэ лъэпкэ проектэу «Экологиэм», партием ипроектэу «Чистая страна» зыфиорэм ыкы псаун цыфхэр зашьохэрэ шапхъэхэм адиштэнэм фытегъэпсхъэгъэ шольыр программмэу «Чистая вода» зыфиорэм ахъхыагъ. Аш ишшуагъэкэлэ псыкычыгъипи 9 гъэкэхъигъе хүшт.

Блэкыгъе ильэсым ыкы къалэм Адыгэхъалэ итхыльеджаплэхэр зэнэкъоюм хэлажъэхи, лъэпкэ проектэу «Культурэм» хэхъагъэх. Грантэу къырахыгъе сомэ миллионон лъэхъаным диштэу гъэпсхъгъэ модельнэ тхыльеджаплэ ишшын пэуухыагъ.

«Муниципальнэ образование «Адыгэхъалэ хэхъоныгъэ ышыныр» зыфиорэ чыпшэ программмэу къыдыхэлтыгъэхэм ягъэцэкэн пae федеральнэ бюджетмэ къыхэгъа сомэ миллион 76,6-м ехъу 2020-рэ ильэсым къыфатупшыгъ.

Ажырэ ильэситфым муниципальнэ программмэхэм яхырышын пстэумки сомэ миллион 599,6-м ехъу Адыгэхъалэ пэуигъэхъагъ. Къалэм зэхъокыныгъа фэхъугъэхэм зэкъэмки апэухыагъэр сомэ миллион 730-рэ мин 668,2-рэ мэхъу.

Теуцожь районыр

2000-рэ ильэсым шэкло-гъум и 29-м гъунэнкъаклэхэр иэу агъэпсхъыгъэ Теуцожь район ныбжы-кіэр нахь кіэракэ мэхъу.

Лъэпкэ проектэу «Демографиэм» епхыгъэу чыпшэ 240-рэ зиэ ыкли ясельнэ купхэр къызыхэлтыгъэ кілэлэцъыкъу ыгынпэе къуаджэу Пэнэжыкъуа щагъэпсхъигъ. Мылькоо агъэфедагъэр сомэ миллиони 169-рэ мин 915-рэ. Къуаджэу Пэнэжыкъуа имызакъоу, гъунэргу псаунпэхэм къарыкъырэ сабийхэр кілэлэцъыкъу ыгынпэе къэлэхъ.

Ильэситфым къыкъоц районным иеджаплэхэм автобуси 7 къалыкъагъ. Программмэу «Земскэ кілээгъадж» зыфиорэм игъэцэкэн къыдыхэлтыгъа, 2020-рэ ильэсым сомэ миллион къызэрратыгъэ специалист ныбжыкъи 3 еджаплэ иоф щашэнэу къэклиягъэх, 2024-рэ ильэсым еджаплэ ишшигъэ кілээгъеджи 4 программэхэм ахэхъэштыхъ.

Районым иеджаплэхэм ачлэс кілэеджэкло 1483-мэ шхыныгъо стыр алэклагъахъэ, а 1 — 4-рэ классхэм арыс нэбгырэ 800 фэдиз ыкы 5 — 11-рэ классхэм ашдэжэрэ кілэеджэкло 460-рэ ыкы хэмьтэу агашхэх.

Лъэпкэ проектхэр, федеральнэ ыкы шольыр программмэхэр зэрифэшьушаашу гъэцэкэгъэнхэм, цыфхэм ящылэцэхээ-псэукээ нахьышу шыгъэным, предпринимательствэ цыкъум ыкы гуртым хэхъоныгъэ ашыным районым ишащхэм анаэ атет, пшъэрэль шхьаалэу ахэр зыфагъэуцужы.

Красногвардейскэ районыр

«Народнэ» бюджетированием ишшуагъэкэ чыпшэ бюджетхэм яахьщэ азрапишэ зыпэлубгъэхъан фаер цыфхэм къыхахынэу амал щыгъэхъ.

Къоджэ псеуплэхэм язэтегъэпсхъян зэрэлъыкъутэрэм обществэр лъэпплэ, проектыбэхэм ягъэцэкэн ежь цыфхэр къыхэлэхъягъэхъ.

Шольыр программмэу «Псы къабзэм» къыдыхэлтыгъа псуутигъоипи ышын 2020-рэ ильэсым аухыгъ, проектым сомэ миллион 11-м ехъу тэфагъ. Аш ишшуагъэкэ район гупчэм щыпсэурэ нэбгырэ миным ехъумэ шэпхъэшүхэм адиштэрэ псыр алэклагъэхъ.

Красногвардейскэ гупчэ район сымэджэщым иматериальнэ базэ нахьышу шыгъэнымкэ мы аухырэ уахтэм зэшүхыгъээр мацэп. Гушынэ пае, программэу «Къоджэ чыпшэхэм хэхъоныгъэ ашыныр» зыфиорэм игъэцэкэн къыдыхэлтыгъа сомэ миллиони 5,7-рэ зыосэ автомобили 5 къащэфыгъ.

Псауныгъэр къэхүхумэгъэнхэм къулыкъум иапэрэ медицинэ 1000-рэ ишшигъэ системэ игъэцэхъын фытегъэ

псыхъэгъэ шольыр программмэу къыдыхэлтыгъа сомэ ильэсым Красногвардейскэ гупчэ район сымэджэщым хиругиенхэм иотделение игъэцэтигъэ гъэцэхъягъинхэр щэклох. Селоу Еленовскэм фельдшер-мамыку 1000-рэ щашы.

Муниципальнэ программмэу «Унэгъо ныбжыкъиэхэм

30

30

псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэр» зыфиоу 2016 — 2020-рэ ильэсхэм ательятаа тэм кыдыхэлъятаа унэгьо 33-мэ сомэ миллион 17-м ехъу афатуушигъ. Сабыибэ зэрыс унэгьо 35-мэ яунэе чыгу Iаххэр аратыгъэх, мы уахтэм ехъулэе а лъэнкъомкэ чэзыу щылэп.

Зянэ-зятэ зимыгъхэм ыкчи ахэр зышхъацымытхэм псэуплэхэр зерагъэгъотынхэм фэш сомэ миллион 22-рэ фэдиз афатуушигъ, Iэплиэгъур нэбгырэ 23-мэ алтыгъэсигъ.

Лъэпкъ проектэу «Демографиим» кыдыхэлъятаа гъээчээч 120-рэ зырыз зиэшт кілэццыкы Iыгъынхэм яшын щылъягъекуутэ куаджэу Хьатикууа, селохэу Белэрмэ Садовээр. 2021-рэ ильэсийн ыкчээм Iоффшэнхэр аухынхэу агъенафе.

Къэральго программэу «Къоджэ чынтыгъем хэхъоныгъэ ашыныр» зыфиорэм игъэцэктэн епхыгъэу Белосельскэм ыкчи Улапэ күлтүрэм иччирденихэр ашышыгъэнхэм пае сомэ миллион 92-м ехъу афатуушигъ. Ахэм язэтгэгъэсихан епхыгъэ Iоффшэнхэр непэлъягъекуутэх.

Кошхъаблэ районыр

**Районым спорт объекти
110-рэ ит, квадратнэ метрэ
мин 80-м ехъу зэрыль нэ-
мыкI спорт псэольэ 81-мэ
Iоф ашI.**

Лъэпкъ проектэу «Демографиим» кыдыхэлъятаа гъээчээч 120-рэ зырыз зиэшт кілэццыкы Iыгъынхэм яшын щылъягъекуутэ куаджэу Хьатикууа, селохэу Белэрмэ Садовээр. 2021-рэ ильэсийн ыкчээм Iоффшэнхэр аухынхэу агъенафе.

Кошхъаблэ ФОК щашыгъ, ар нэбгырэ 200-мэ ательятаа. Аш нэмыкIуу муниципалитетим Iоф щаше самбэрэ дзюдомрэктэн спорткомплексим, футбол ешэлэпэ 25-мэ, баскетбол ыкчи волейбол площадкэхэм, спортзал 22-мэ.

Цыфхэм ягъаше хэгъэхьогъэнхэм ыкчи зидунай зышхъожыххэрэм япчагъэ нахь макIе шыгъэнхэм афешI районым щагъэцактэн программэу «Цыфхэм социальнэ Iэплиэгъу ягъэгъотыгъэнхэм» зыфиорэр. Программэу «Зыпкъ итэу къоджэ чынтыгъем хэхъоныгъэ ашыныр» зыфиорэм игъэцэктэн кыдыхэлъятаа блэкыгъэ ильэсийн унэгьуу 6-мэ сомэ миллиони 4,5-рэ хүүре социальнэ тыхнэр атырагощагъэх. Псэуплэхэр зерагъэгъотынхэм фэш унэгьо ныбжыкы 9-мэ сомэ миллионибгъу афатуушигъ.

УФ-м и Президент и Указэу сабыибэ зэрыс унагъохэм чыгу Iаххэр ятгъэнхэм епхыгъэр районым щагъэцактэн. Мы программэр зыщыиэм кыщыублагъэу унэгьуу 145-мэ яшуагъэ арагъэкыгъ.

Сабыищ е нахыбэ зиэ унагъохэм ячыгу Iаххэр инженернэ инфраструктурэ ящэлгээнхэм кыдыхэлъятаа гъогукъэхэр ашыгъэх, аш сомэ миллиони 2,8-рэ пэлдэгъэхъагъ.

Лъэпкъ проектэу «Гъэсэнгъэм» епхыгъэр федэральнэ проектэу «Цифровая образовательная среда» зыфиорэм ишуагъэктэн 2020-рэ ильэсийн гурит гъэсэнгъэ защарагъэгъотырэ учреждениихмэ сомэ миллиони 9,6-рэ зысэ оборудование арагъэгъотыгъ.

Мы ильэсийн зэтирагъэсихъэх куаджэу ХьакIэмээ зые ыкчи поселкэу Майскэм адэт еджаплэхэр. Псэ

уплэхэу Дружбэм ыкчи Натырбыем адэт еджаплэхэм яспортзалхэр агъэцэктэжьигъэх, аш сомэ миллиони 3,5-м ехъу пэуягъэхъагъ.

Куаджэу Кошхъаблэ щыпсэухэрэм шэпхъэшүхэм адиштэрэ зашьохэрэ псыр агъэцэгъэгъэнхэм фытэгъэгъэхъагъэ псэуальям ишын блэкыгъэ ильэсийн аухыгъ. Ар агъэцэктэн псырыклонгэ километрэ 42,5-рэ агъэпсигъ, псыр кызыччиштиг чыпли 2 атхуугъ.

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончээ ыкчи шэпхъэшүхэм адиштэрэ зашьохэрэ псыр агъэцэгъэгъэнхэм фытэгъэхъагъэ псэуальям ишын блэкыгъэ ильэсийн аухыгъ. Ар агъэцэктэн псырыклонгэ километрэ 42,5-рэ агъэпсигъ, псыр кызыччиштиг чыпли 2 атхуугъ.

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончээ ыкчи шэпхъэшүхэм адиштэрэ зашьохэрэ псыр агъэцэгъэгъэнхэм фытэгъэхъагъэ псэуальям ишын блэкыгъэ ильэсийн аухыгъ. Ар агъэцэктэн псырыклонгэ километрэ 42,5-рэ агъэпсигъ, псыр кызыччиштиг чыпли 2 атхуугъ.

Джэджэ районыр

**Мы муниципалитетыр
анахъэу мэкъумэц
хъязмэтым фэгъэзагъ
нахь мышIэми, нэмыкI**

Джэджэ районыр

Мы муниципалитетыр анахъэу мэкъумэц

хъязмэтым фэгъэзагъ

нахь мышIэми, нэмыкI

хъязмэтым фэгъэзагъ

Республикэм илэгъух

Орэдыр гум фэжъынчы

Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкэ кыпкырыкыгъэ творческэ купхэм искуствэм хэхъоныгъэ фашы.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдьы-къэшьокло ансамблэу «Ислъамыер» республикэм илэгъу, ильес 30 зэрэхъугъэр бжыхъэм хигъеунэфыкыщ.

Филармониим ипашэу щытыгъэ Хъот Заур, Адыгеим иапэрэ профессиональнэ композиторэу Нэхэе Аслъан къэшакло фэхъухи, «Ислъамыер» зэхажагь. Егъэжъум Правительствэр, Парламентэр Іспытэгъу къафэхъухээз, щыныгъэм щылъыкотагъэх.

Орэд къэзыштхэри, къэшьоштхэри къагъотыгъэх, оркестрэ ялэ хүгуягъэ. Апэрэ концертхэр Мыеекуапэ щыкыуагъэх, тильэп-къэшьухэр анахыбыэу зыщыпсэухэр хэгъэгоу Тыркуем рагъэлэгъагь. Краснодар, Налышык, Щэрджэскъалэ, нэмикхэм ашыкъогъэ пчыхъэзэхахъэхэр гум шуукэ къинжэйгъэх.

Краснодар краим икъерыкыу Адыгеим хагъехъажынэу къэшьоштхэр къеклокыихэ зэхъум, «Ислъамыер» общественнэ-политикэ щынакъэм чанэу хэлажъэрэм ашыщыгъ. Ансамблэм ихудожественне пащэу, композиторэу

Нэхэе Аслъан апэ ит зэхэшаклохэм ахэтэу цыфхэр зыгъэгъозэрэ пчыхъэзэхахъэхэр Адыгеим щызэхищагъэх.

Бзэр, культурэр къэтихъумэнхэм, тарихъыр нахышылоу тшэгэным афэшл къэралыгъо гъэпсыкэ

зилэ республикэм тыщыпсэн зэрэфаар зэхахъэхэм къащытуатэштыгъ. Адыгеим ис лъэпкъхэм язэпхынгъэ гъэптигэгъэнэм тыптыгъ, — къытиуагъ Урысыем, Адыгеим янароднэ артистэу, композиторэу Дмитрий Шостако-

Хъанхъу Адамэ юцэ зыхыирэр.

Республикэм итеатрэхэм зашьомбгыугъ, спектакле гъашэгъонхэр къагъэлэгъо.

Сурэтым итыр: «Ислъамыер» орэдьыр егъэжъынчы.

Спортым щыцэрылохэр

Батырхэм акІэлъэкло

Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим, Европэм язэнэкъохуяхъэм хагъеунэфыкыирэ чыпілэхэр къащыдзыхъгъэ тиспортсменхэм щысешу къагъэлэгъуагь.

Кошхъблэ нарт батырэу Чыржын Мухъарбый 1972-рэ ильесым Олимпиадэ джэгунхэм дышье медалыр къащихъыгъ, дунэе зэлукъохуяхъм 4 рекорд ашигъэуцугъ.

Мыеекуапэ щапуугъэ Владимир Невзоровым 1976-рэ ильесым Олимпиадэ джэгунхэм дзюдомкэ дышьеэр къащихъыгъ. 1975-рэ ильесым дунаим, Европэм апэрэ чыпілэхэр къащидихъыгъ.

1980-рэ ильесым асълаехэм янарт шыаоу Емыж Арамбый джээрэй Олимпиадэ джэгунхэм дзюдомкэ къащидихъыгъ.

Дунаим самбэмкэ изэнэкъохуяхъэм Хъэпэе Арамбый гъогогуито дышьеэр къащидихъыгъ. Лъэцэр Хъазэрэту дунаим ичемпион хуягъэ. Европэм гъогогуи 4 дышьеэр дзюдомкэ къащидихъыгъ.

Медаль зэфшъявахъэр къыдзыхъгъэм ашыщых Мэрэтыкъо

Сахьидэ, Хъэпэе Хъамидэ, Алхъо Сыхъатбый, Клуай Хъазэрэту, Бибэ Мурат, Владимир Гуриныр, нэмикхъэри.

Еджэркъое батырхэм къахэшыгъэх Гостэкъо Хъумэр, Хъасанэкъо Мурат, фэшъявахъэри. М. Хъасанэкъом дунаим самбэмкэ ды-

шъэр гъогогу 11 къыщихъыгъ.

Батырхэм рагъэжъагъэр непэ тиньжыкъеэхэм лягъякотэнэу тыфай. Дзюдомкэ, самбэмкэ сэнаушыгъэ зыхэль ныбжыкъеэхэр тиэх. Урысыем иныбжыкъеэхэм атлетикэ онтэгъумкэ язэнэкъохуяхъэм апэрэ чыпілэхэр Дзэсэж Аслъан къыщихъыгъ.

Күшхъэфэчъе спортымкэ Сташыу Мамыр, Александр Кулниковскэр, Елизавета Ошурковар, нэмикхъэри хэгъэгүм ихэшьыпкыгъэ командэ хэтых. Баскетбол, волейбол, гандбол, футбол командахэр Урысыем изэнэкъохуяхъэм ахэлжайхъ. Спорт псөольэ зэтэгээпсихъягъэхэр, ясэнхэхт хэшьык физилэ тренерхэр тиэх. Нахын-пэрэм фэдэу медальхэр тиспортысменхэм къыдахынэу афэтэло.

Нэклубыр зыгъэхазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзыгъэйкырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкэ, Икъыб къэралхэм ашып-псэурэ тильэпкъэгъум адярэз эзхынгъэхэмкэ икы къэбар жуягъэм иамалхэмкэ и Комитет

Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къалихырэр А4-кэ заджэхэрэ тхыапхэхэм зипчыагъэх 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлжээ, шрифтыр 12-м нахь цыкунэ щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкегъэжохъях.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:
Урысы Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетнхэмкэ икы зэлзы-Исыккэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гъэроршап, зэраушыхъатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкімкыи
пчагъэр
4321
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2010

Хэутынм узьчи-
къэтхэнэу
щыт уаххтэр
Сыхьатыр
18.00

Зыщыхаутыгъэр
уаххтэр
Сыхьатыр
18.00

Редактор
шхъягъэм
ипшъэрэльхэр
зыгъэцакъэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхыре
секретары
ЖакІэмикъо
А. З.